

Dragi Ciril,

prisrčna hvala za povabilo k razmišljanju o tako usodnem vprašanju, kot je (nov) krizni trenutek, v katerem se je znašla slovenska kultura. Žal mi časovna stiska ne dopušča, da bi se poglobil v tektoniko notranjih vzvodov in zakonitosti, ki jo uravnavajo in skorajda ciklično povzročajo napete situacije v slovenskem kulturnem prostoru. Dejstvo pa je, da so krize naši kulturi tako rekoč imanentne in da so spremenljivke zgolj razsežnosti, do katerih se razrastejo večinoma takrat, kadar se poruši občutljivo ravnoesje med kulturo in politiko. Tokrat gre, kakor kaže, za globalnejšo zavozlanost, ki kliče že skoraj po Aleksandrovem meču, saj doslej znana in preizkušena orodja najbrž ne bodo zadoščala. Bistveni novum, s katerim se zapletenost položaja le še stopnjuje, predstavlja navzočnost strankarskega momenta tudi v organiziranosti ustvarjalne sfere, zlasti pa v medresorskih pogajanjih za delež v državnem proračunu, kjer se nekatere prislovično slovenske značajske lastnosti razkrivajo v vsem razkošju. Človek nehote pomisli, da so kulturniki namesto sprotne prilagajanja novo nastalim okoliščinam (vključno z ekonomskimi) potihem ves čas računali na hvaležnost države za zasluge pri prehodu v demokracijo in se šele zdaj, ko te hvaležnosti niso dočakali, ali vsaj ne v pričakovanem obsegu, zavedeli, kako varljivemu upanju so se bili vdajali.

Sicer pa se sleherni premislek o gmotni podlagi slovenskega umetniškega ustvarjanja na koncu ujame v zanko začaranega kroga: če je odeja prekratka, bodo noge ali pa glava ostale zunaj. Dramatične postanejo stvari, če se v takem primeru odločimo za tehtanje, kateremu delu bi se brez opaznejše škode lahko odrekli: nogam ali glavi. Bojim se, da še nikdar nismo bili tako blizu tej dilemi kot prav zdaj, hkrati pa me ne prešinja nobena odrešilna misel, s katero bi mogel postreči.

Redukcije ali celo ukinjanja puščajo v tako občutljivem tkivu, kakršno je slovenska kultura, globoke in težko zaceljive rane, zato me misel nanje bega in straši. Na drugi strani pa mi tudi zavedanje o omejenih možnostih nikakor ni tuje, saj me spremlja pri delu, odkar pomnim.

In v tej razpetosti med nujno omogočanja (zlasti mladim, še ne uveljavljenim) ustvarjalcem, da se predstavijo in soočijo z občinstvom, ter med največkrat preskromnimi možnostmi za realizacijo programov mineva sezona za sezono, upam si trditi da pluralno obarvanega kulturnoumetniškega sporeda Radia Slovenija. Zvenelo bo nemara neskromno, toda kljub tarnanju, kaj vse bi se dalo še postoriti in izboljšati, se zdi, da že obstoječe niti ni tako slabo; na tujem dosežena priznanja govorijo prej o nasprotnem...

Od tod tudi moj zmerni optimizem v zvezi z aktualno krizno situacijo. V stiski se – nenazadnje – kujejo zaveznitva, večkrat kar trajna prijateljstva in skupen, vsaj

navzven enoten, prijateljski nastop je tisto, kar slovenska kultura ta hip močno potrebuje, če se želi ohraniti. Prej ko se bodo individualno razpršeni interesi posameznih ustvarjalcev strnili v enotnejši tok, prej bodo postali razvidni obrisi tistega, čemur že nekaj časa hočemo nadeti okvir z napisom »nacionalni kulturni program«. O tem, da z njim nikdar ne bodo vsi zadovoljni, pač ni vredno zgubljati besed.

Ampak reči »le še malo razsodnosti in potrpljenja«, je, bojim se, za zdaj bližje naivnosti kot optimizmu.

Vlado Senica